Ἁγία Σοφία) εἶναι γενικῶς πολὺ μεγαλείτερα, μοὶ ἐφάνησαν ὅμως πολὺ κατώτερα ὡς πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἐρήμου τζαμίου τοῦ Ἁγια-Σολούκ.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Κάτοπτρον τῆς κοινωνίας, εἴτε ἔκθεσις τῶν ἀνθρωπίνων ἀρετῶν καὶ κακιῶν, ὑπὸ Ι. Ν. Λεβαδέως, ἀρχαίου καθηγητοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ζ. Γρυπάρη καὶ Α. Καραΐτου. 1865. Τιμ. δρ. 6. 50.

Τῶν πολυαρίθμων βιβλίων ἅτινα ἐτησίως ἐκδίδονται παρ' ἡμῖν, ὀλίγιστα ὁμολογουμένως εἰσὶ προωρισμένα διὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ λαοῦ, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν καθ' ἡμᾶς λογίων, ταπεινωτικὸν νομίζοντες νὰ κατέλθωσι μέχρι τοῦ βιομηχάνου καὶ τοῦ γεωργοῦ, τρέπονται ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ, διασχίζουσι τοὺς αἰθέρας, πέτονται πρὸς ἕτερα οὐράνια σώματα, καὶ, ἀδιαφοροῦντες εἰ ἔχωσι πολλούς τοὺς ἑφεπομένους, ἐξακολουθοῦσι διὰ τῶν νεφελῶν τῆς ὑψηλοτέρας μαθήσεως τὸν δρόμον αὐτῶν. Τινὲς μάλιστα λησμονοῦντες ὅτι τὰ πτερὰ αὐτῶν εἰσι κηρῷ συνηρμοσμένα καὶ πειρώμενοι νὰ μετεωρισθῶσι πλέον ἢ ὅσον δύνανται, πίπτουσι πτῶσιν Ἰκάρειον.

Ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ οἱ ὄντως σοφοὶ δὲν πάσχουσι τὸ πάθημα τοῦτο τῶν ἡμετέρων. Ἐκεῖ πολιοὶ καὶ περίδοξοι καθηγηταὶ, κατερχόμενοι ἀπὸ τῶν ὑψιδμήτων τῆς σοφίας μεγάρων εἰς τὴν πενιχρὰν καλύβην τοῦ ἀστοῦ, καὶ διασχίζοντες ὡς εἰπεῖν τὴν ἀνὰ μέσον ἀπόστασιν φιλοδωροῦσιν αὐτῷ συγγραφὰς ἐλαφρὰς μὲν καὶ ἀναλόγους πρὸς τὴν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ κατάστασιν, ἀλλὰ συγκεκερασμένην ἐχούσας τὴν τέρψιν τῇ ὠφελείᾳ, ἀλλ' ἀναπτυσσούσας τὸ ἀκαλλιέργητον αὐτοῦ πνεῦμα καὶ βελτιούσας τὴν ἠθικὴν αὐποῦ κατάστασιν. Καὶ ἀληθῶς, δύναται νὰ ὀνομασθῇ διανοητικῶς ἀνεπτυγμένον τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, παρ' ᾧ οἱ μὲν πολλοὶ οὐδὲ γράφειν, οὐδ' ἀναγινώσκειν ἐπίστανται, τὴν δὲ μάθησιν διακατέχει, ὡς ἀποκλειστικὸν αὐτῆς κτῆμα, προνομιοῦχός τις τάξις μόνη, ἡ τῶν λογίων; Δὲν ἦτο δίκαιον νὰ καταβληθῇ περὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ λαοῦ πλείων προσοχὴ ἢ ὅση σήμερον καταβάλλεται;

Τὰς ἀληθείας ταύτας ἐννοήσας καὶ ἐκτιμήσας εἷς τῶν λογιωτέρων καὶ πολυμαθεστέρων παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν ὁ Κ. Ἰωάννης Νικολαΐδης Λεβαδεὺς, ἀρχαῖος καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐπεχείρησε τὴν σύνταξιν συγγράμματος εἴπερ τι καὶ ἄλλο ἐπωφελοῦς, διά τε τὸν σοφὸν καὶ τὸν μήπω σοφίας ἐλαχότα καὶ προσέφερεν αὐτὸ οὐχὶ ὡς τρωγάλιον ὑπερμαζώσης καὶ δυσορέκτου περιεργείας, ἵνα κατὰ τὸν δαιμόνιον Οἰκονόμον εἴπωμεν, ἀλλ' ὡς ἄρτον ζωτικὸν τῆς πεινώσης καὶ αὐχμώδους εἰς τοιαῦτα Ἑλληνικῆς κοινωνίας. Τὸ *Κάτοπτρον τῆς Κοινωνίας* τοῦ Κ. Λεβαδέως, εἶνε ὄντως τὸ κάτοπτρον ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνταυγάζονται καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν λαμπρότητα αἱ ἀρεταὶ, ἢ καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἀσχημίαν αἱ κακίαι τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ κατάστασις τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας εἶνε ὁμολογουμένως ἐν τῶν περιεργοτέρων μυστηρίων τῆς φύσεως, καὶ ἡ ἔρευνα αὐτῆς ἐν τῶν σπουδαιοτέρων ἀντικειμένων, εἰ μὴ καὶ τὸ μόνον τῆς φιλοσοφίας. Ἕκαστος ἡμῶν ἔχει τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας του, πολλάκις δ' ἐν τῷ αὐτῷ ἀτόμῳ εὑρίσκονται συνηνωμέναι αἱ ἄκραι ἀρεταὶ μετὰ τῶν ἄκρων κακιῶν. Πόθεν ἄρα πηγάζει τοῦτο, ἐξ ἀνατροφῆς ἢ ἐκ φύσεως; Περὶ τούτου ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος ν' ἀποφανθῶμεν, διότι αἱ γνῶμαι τῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πραγματευσαμένων εἰς ἐντελῆ διάκεινται ἀντίθεσιν. Ἐν συντόμῳ μόνον λέγομεν ὅτι καίτοι ἡ κράσις, τὸ κλῖμα, ἡ θρησκεία κλ. ἐξασκῇ μεγίστην ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιρροὴν, ὁ καλῶς ὅμως παιδαγωγούμενος δύναται νὰ καταστείλῃ φυσικάς τινας ἰδιότητας, καὶ τοῦτο περιτράνως ἀπέδειξε καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ζώων ὁ Λυκοῦργος, ἐκθρέψας διαφόρως δύο ἀδελφοὺς σκύλακας, ὧν ὁ μὲν ἕνεκα τῆς ἀνατροφῆς ἐγένετο ὀξὺς καὶ ἐπιτηδειότατος θηρευτὴς ὁ δὲ ὀκνηρὸς καὶ λαίμαργος.

Ἡ ἀνατροφὴ συνδέει δι' ἀμοιβαίας ἀγάπης τοὺς νέους, διεγείρει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, διδάσκει τὴν φιλοπατρίαν, τὴν φιλαλήθειαν, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰς παραπλησίους ἀρετὰς καὶ ἐνὶ λόγῳ ἀναζωπυρεῖ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὰ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν καθήκοντα· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ λογίζηται παρὰ τῶν γονέων ὡς τέχνη πάσης τέχνης σπουδαιοτέρα καὶ μείζω ἀποτελέσματα ἔχουσα· ἀλλὰ πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς παιδαγωγίας συμβάλλουσι τὰ χρηστὰ αὐτῶν παραδείγματα καὶ τὰ καλὰ ἀναγνώσματα. Καὶ ὅμως πρέπει μετὰ λύπης νὰ συνομολογήσωμεν ὅτι τὸ τῆς παιδαγωγίας τῶν τέκνων σήμερον κατέστη

ὅλως δευτερεῦον ἀντικείμενον, οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν γονέων τυρβάζουσι περὶ πράγματα ἀνάξια μερίμνης ἢ περὶ τὸν ἀποθησαυρισμὸν πλούτου, ἀδιαφοροῦντες ὁλοσχερῶς περὶ ἐκείνων, οἷς θέλουσι καταλίπει αὐτόν.

Ἐν τῷ *Κατόπτρῳ τῆς Κοινωνίας* δύναταί τις ἄριστα νὰ κατίδῃ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιμεμελημένης ἢ μὴ ἀνατροφῆς. Ἅπασαι αἱ κακίαι καὶ ἀρεταὶ εἰκονίζονται διὰ τοσοῦτον ζωηρῶν χρωμάτων, ὥστε θαυμάζει ἐπ' ἀληθείας ὁ ἀναγνώστης τὴν ἐπιδεξίαν χεῖρα, ἥτις ἐπέτυχε τοσοῦτον τεχνηέντως νὰ ἀνελίξῃ τὰ διάφορα πάθη τὰ καταλύζοντα τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν. Συντελοῦσι δὲ πρὸς τοῦτο τὰ λίαν καταλλήλως παρατεθειμένα πολυάριθμα παραδείγματα, ἅτινα ὁ φιλόπονος καὶ φερέπονος συγγραφεὺς συνέλεξεν ἔκ τε τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας ἀρχαίας τε καὶ νεωτέρας. Αἱ παθήσεις τῆς ψυχης ἐξετάζονται ὑφ' ἁπάσας αὐτῶν τὰς ἐπόψεις φυσιολογικῶς, ἰατρικῶς, φιλοσοφικῶς μετὰ μεγίστης χάριτος καὶ σαφηνείας. Ἀναγινώσκων τις ἐν ταῖς ἀρεταῖς τὴν εὐσέβειαν, νομίζει ὅτι βλέπει τὸν εὐσεβῆ ἄνθρωπον τὸν ἔχοντα τὴν συνείδησιν ἀτάραχον καὶ τὸ μέτωπον γαλήνιον, τὸν τὰ πάντα καρτερικῶς ὑπομένοντα καὶ οὐδέποτ' ἐξοργιζόμενον ἢ ἀπελπιζόμενον. Ἀναγινώσκων ἔμπαλιν ἐν ταῖς κακίαις τὸ περὶ φθόνου, νομίζει ὅτι βλέπει τὸ πελιδνὸν καὶ ἄγριον πρόσωπον τοῦ φθονεροῦ, τὸ σύνοφρυ ἦθός του, τὸ τεταραγμένον καὶ ὑποκριτικόν.

Τριάκοντα καὶ πέντε κεφάλαια ἀπαρτίζουσι τὸ ὅλον σύγγραμμα, ἐν ἑκάστῳ δ' αὐτῶν ἐκτίθεται ἀνὰ μία ἀρετὴ μετὰ τῆς ἀντιστοίχου αὐτῇ κακίας, οἷον ἡ ἀσέβεια μετὰ τῆς εὐσεβείας καὶ δυσσεβείας, ἡ ἀκολασία μετὰ τῆς σωφροσύνης καὶ ἀναισθησίας, ἡ φιλαργυρία μετὰ τῆς ἐλευθεριότητος καὶ ἀσωτίας ὁ φόβος μετὰ τῆς ἀνδρίας καὶ τοῦ θράσους, ἡ λύπη μετὰ τῆς χαρᾶς, ἡ ἰδιοτέλεια μετὰ τῆς φιλοπατρίας καὶ καθεξῆς. Εἰς ἕκαστον δὲ κεφάλαιον παρατίθενται αἱ δέουσαι παρατηρήσεις καὶ συμβουλαί.

Τοιούτου ὄντος τοῦ ἐν λόγῳ συγγράμματος· καὶ ἐκδοθέντος μάλιστα ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν αἱ κακίαι ὑπερεπλεόνασαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, φρονοῦμεν ὅτι ἕκαστος πατὴρ ὀφείλει νὰ προσφέρῃ αὐτὸ ὡς πρώτιστον ἀνάγνωσμα εἰς τὰ τέκνα του καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος, ἀνὴρ ἢ γυνή, λαϊκὸς ἢ κληρικὸς νὰ προτιμήσῃ αὐτὸ παντὸς ἑτέρου. Φρονοῦμεν προσέτι ὅτι τὸ ἁρμόδιον ὑπουργεῖον πρέπει νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὸ εἰς τὰ σχολεῖα, ὡς βιβλίον διδακτικόν, ἅτε γεγραμμένον εἰς γλῶσσαν τοῖς πᾶσι εὔληπτον, προτιμὸν οὕτως αὐτὸ πολλῶν ἑτέρων ἄτινα κατὰ καιροὺς ἕνεκα αἰσχρᾶς κερδαλεότητος εἰσήχθησαν, ὡς μὴ ὤφειλεν, εἰς τὰ σχολεῖα.

ΕΠΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

ΣΗΜ. ΧΡ. Προσεχῶς ἡ Χρυσαλλὶς πρὸς τέρψιν τῶν ἀναγνωστῶν της, καὶ ὅπως ἐκτιμήσωσι κάλλιον τὴν ἀξίαν τοῦ συγγράμματος θέλει δημοσιεύσει μέρος τι ἐξ αὐτοῦ.

ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟΥ

Καὶ ὁ τεχνίτης αὐτοῦ I. B. Σοῦλγγε.

Ο ΜΕΓΑΣ οὗτος τεχνίτης ἐγεννήθη καὶ ἔζησεν ἐν χρόνοις ἀνωμάλοις, καθ' οὓς ἀποδείκνυται τρανῶς ὅτι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα δύναται νὰ ὑπερπηδήσῃ πάσας τὰς δυσκολίας, ὅταν μετὰ τῆς εὐφυΐας κέκτηται τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σταθερότητα.

Ὁ Ἰωάννης—Βαπτιστὴς—Σοῦλγγε ἐγεννήθη ἐν Στρασβούργῳ τὴν 18 Δεκεμβρίου 1775. Ὁ πατήρ του, προσκεκολλημένος εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας Ἀλσάκης, ἀπώλεσε τὴν θέσιν του ἐν καιρῷ τῆς Τρομοκρατίας διὰ τὰ συντηρητικά του φρονήματα, ὅθεν, καταλιπὼν τὸ Στρασβοῦργον, κατέφυγε μετὰ τῶν δύο τέκνων του ἐκ Σχλεστάδ. Ἀμφότερα τὰ τέκνα του ἀπέδειξαν μὲν ταχέως μεγάλην ἐπίδοσιν εἰς τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν ἐπὶ τῆς Μηχανικῆς, ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ὅτε ἡ ἐπανάστασις συνετάραττεν ἅπασαν τὴν Γαλλίαν, τὰ σχολεῖα ἦσαν κεκλεισμένα καὶ τὰ πρὸς διδασκαλίαν μέσα ἔλειπον.

Καὶ ὅμως μετὰ τοιαύτας ἐλλείψεις, ἀλλὰ ῥέπων εἰς τὰς Μηθηματικὰς ἐπιστήμας, ὁ Ἰωάννης Βαπτιστὴς ἤρξατο τοῦ λαμπροῦ του σταδίου, ἤτοι τοῦ μηχανικοῦ, καὶ κατεσκεύασε τὰ ἀπαραίτητα ἐργαλεῖα δι' ἓν μικρὸν μηχανικὸν ἐργοστάσιον. Ἔπειτα κατέγινε νὰ κατασκευάσῃ ὅσας μηχανὰς εἶδε καὶ μάλιστα τὰ εἰς χρῆσιν τῆς πειραματικῆς φυσικῆς ὄργανα· προσεῖχε δὲ πολὺ τὸν νοῦν εἰς τοὺς πολλοὺς συνδυασμοὺς οὓς παρετήρει εἰς τὴν μηχανικὴν, τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν ἀστρονομίαν· ὅθεν ἐνόμιζε τὸ ὡρολόγιον ὡς πρώτην τῶν τεχνῶν καὶ κατεσκεύασε ἐν παῖς ἔτι ὤν, τὸ ὡρολόγιον δὲ τοῦτο ἦτο τὸ προσχεδίασμα τοῦ περιωνύμου ἀστρονομικοῦ ὡρολογίου τῆς Μητροπόλεως τοῦ Στρασβούργου